

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 5.3.2008
COM(2008) 127 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI**

Rietumbalkāni. Eiropas perspektīvas stiprināšana

{SEC(2008) 288}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Rietumbalkāni. Eiropas perspektīvas stiprināšana

I. IEVADS

Pēdējo divu gadu laikā Rietumbalkānu valstis¹ ir pietuvojušās ES. Ir jūtams, ka reformās un kritēriju un nosacījumu izpildē tiek gūti panākumi, kaut arī tie nav viendabīgi². Svarīgi soļi sperti arī reģionālās sadarbības jomā. Tomēr mūsu partnervalstis 2008. gadā gaida virkne izaicinājumu, kam varētu būt tālejoša ietekme uz to drošību, stabilitāti un labklājību.

Nepieciešamība atrisināt Kosovas statusa jautājumu ir pievērsusi uzmanību reģionam un tā saiknei ar Eiropas Savienību. Svarīgi pašreizējos apstākļos saglabāt mieru un stabilitāti reģionā. To vislabāk var panākt, stiprinot ES perspektīvu un padarot to cik iespējams redzamu un taustāmu visām reģiona tautām. Tam nepieciešama arī visu reģiona politikas vadītāju konstruktīva iesaiste.

Sabiedrības viedoklis Rietumbalkānos kopumā ir ES integrācijai labvēlīgs. Visas valdības ir izvirzījušas šo mērķi un īsteno reformas. Tomēr dažādās sabiedrības grupās joprojām valda atšķirīgi viedokļi par būtiskiem jautājumiem, kas saistīti ar dažādu kopienu līdzaspastāvēšanu un integrāciju un atsevišķos gadījumos – ar konstitucionālo reformu. Nepieciešama turpmāka rīcība, lai panāktu konsensu šādos jautājumos, novērstu kaitīgas nacionālisma izpausmes un liktu uzsvāru uz nepieciešamām politiskām un ekonomikas reformām.

Eiropas Savienības un visas Eiropas interesēs ir reģiona pēc iespējas straujāka virzība uz priekšu, īstenojot politiskās un ekonomikas reformas, panākot saskaņas atjaunošanu starp tautām un nodrošinot virzību uz ES. Tādēļ ES mobilizē visu pieejamos politikas instrumentus, lai atbalstītu šo mērķu sasniegšanu. Komisija īpašu prioritāti piešķir atbalstam tiesiskuma stiprināšanai, labai pārvaldībai, tiesu un valsts pārvaldes sistēmas reformai un pilsoniskās sabiedrības attīstībai.

Eiropadome 2007. gada decembrī vēlreiz apstiprināja, ka “Rietumbalkānu nākotne ir Eiropas Savienībā”. Tā apliecināja vēlmi virzīt uz priekšu pirmspievienšanās procesu un pat paātrināt to, ja tam pamatā ir attiecīgās partnervalsts centieni. Padome 2008. gada februārī atkārtoti puda aņņemšanas sniegt pilnīgu un efektīvu atbalstu Rietumbalkānu Eiropas perspektīvai. Tā aicināja Komisiju izmantot Kopienas instrumentus, lai veicinātu ekonomikas un politisko attīstību un ierosinātu noteiktus pasākumus plašākam reģionam, lai spertu soļus šajā virzienā.

¹ Albānija, Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika, Melnkalne un Serbija, kā arī Kosova saskaņā ar ANO DP Rezolūciju 1244/99.

² Komisija pārskatu par kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs panākto progresu sniedza savos 2006. un 2007. gada paplašināšanās stratēģijas dokumentos 2007 – COM(2006) 649, 8.11.2006. un COM(2007) 663, 6.11.2007.

ES arī turpmāk veidos Rietumbalkānu valstu pilsoņiem uzskatāmu un konkrētu priekšstatu par dalību. Šajā sakarā ES jābūt gatavai paātrināt pirmspievienšanās sagatavošanos attiecībā uz visām reģiona valstīm, ja tās atbilst nepieciešamajiem nosacījumiem. Katras valsts virzības uz ES pamatā ir tās sniegums, un tā ir atkarīga no katras valsts nopelniem un tā, kādus sasniegumus tā var uzrādīt reformu prioritāšu īstenošanā.

Galveno atbildību par reģionālās sadarbības veicināšanu 2008. gadā ir uzņēmušies partneri Rietumbalkānos, jo īpaši, izmantojot jauno Reģionālās sadarbības padomi. Svarīgi, lai reģionālā sadarbība nestu labumu iedzīvotājiem.

Vairākiem reģionālajiem partneriem joprojām nav atrisināti divpusēji jautājumi ar to kaimiņvalstīm. Komisija aicina visas attiecīgās puses atjaunot centienus, lai rastu savstarpēji pieņemamus risinājumus šādām problēmām. Labas kaimiņattiecības un reģionālā sadarbība joprojām ir galvenais faktors virzībā uz dalību ES.

Komisija ar pirmspievienšanās atbalsta instrumentu atbalsta Rietumbalkānu valstu reformu un reģionālās sadarbības centienus. Tā uzņēmusies jaunu iniciatīvu donoru koordinācijas jomā, iesaistot starptautiskās finanšu iestādes un divpusējos donorus. Tā mērķis ir maksimāli izmantot iespējamo atbalstu reģiona galvenajām vajadzībām modernizācijas un attīstības jomā, apvienojot dotācijas un aizdevumus.

Šā paziņojuma mērķis ir uzsvērt ES apņemšanos īstenot Eiropas perspektīvu Rietumbalkānos un norādīt ceļu, kā veicināt reģiona virzību uz ES. Saskaņā ar Komisijas 2007. gada novembra paplašināšanās stratēģijas dokumentu šis paziņojums ir turpinājums Tesaloniku programmai un Zalcburgas paziņojumam. Tajā izklāstītas jaunas iniciatīvas, lai veicinātu cilvēku savstarpējos kontaktus, aptvertu tādus jautājumus kā vīzu režīma liberalizācija un stipendijas, lai attīstītu pilsonisko sabiedrību un sekmētu reģiona ekonomikas un sociālo attīstību. Paziņojumā ietverta arī īsa katra partnera situācijas analīze, ņemot vērā attīstības tendences kopš jaunākajiem progresu ziņojumiem, kas tika iesniegti 2007. gada novembrī³.

Pašreizējās Padomes prezidentūras lēmums 28. martā Brdo (Slovēnijā) sasaukt ministru sanākumi ar Rietumbalkānu valstīm ir īsti laikā. Šajā paziņojumā izklāstīta pamatinformācija apspriedēm sanāksmes laikā.

Padome tiek aicināta atbalstīt pasākumus, kas izklāstīti šajā dokumentā, un sniegt atbalstu to īstenošanai.

³ Paziņojumā aptvertas galvenās attīstības tendences Eiropas un reģionālā līmeņa Rietumbalkānu programmā, galveno uzmanību veltot jaunām iniciatīvām. Plašāks pasākumu saraksts atrodams pavaddokumentā SEC(2008) 288. Aptverts divu gadu posms kopš Zalcburgas sanāksmes 2006. gada martā.

II. SASNIEGTAIS UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

1. Ciešāka tuvināšanās ES un stiprināta reģionālā sadarbība

Lai tuvinātos ES, atbilstība kritērijiem un nosacījumiem jāpanāk katrā posmā. Tas attiecas uz Kopenhāģenas kritērijiem dalībai ES un uz Stabilizācijas un asociācijas procesu, tostarp uz reģionālo sadarbību, labām kaimiņattiecībām un pilnīgu sadarbību ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Rietumbalkānu valstīm efektīvi jāpievēršas prioritātēm, kādas noteiktas to Pievienošanās vai Eiropas partnerībās. Katras valsts progresa tempu nosaka pašas valsts sasniegumi šajā ziņā.

Turpmākie soļi ceļā uz iespējamu dalību ES

Pievienošanās sarunās ar **Horvātiju** vērojama virzība uz priekšu – pēc caurskatīšanas procesa pabeigšanas 2006. gada oktobrī ir atvērtas sešpadsmit sarunu sadaļas un 2008. gada februārī provizoriski ir slēgtas divas. Horvātijas sasniegumi raida signālu pārējām Rietumbalkānu valstīm par to dalības perspektīvām pēc tam, kad tās būs izpildījušas nepieciešamos nosacījumus.

Ja valdība apņēmīgi rīkosies, lai panāktu atbilstību kritērijiem un citiem nosacījumiem, nākamā gada laikā ir iespējams būtisks progress pievienošanās sarunās ar Horvātiju. Lai 2008. gads kļūtu par izšķirošu gadu Horvātijas pievienošanās procesā, valstij jāpanāk turpmāks progress tiesu un valsts pārvaldes sistēmas reformu, korupcijas apkarošanas, minoritāšu tiesību un bēgļu atgriešanās, kā arī kuģubūves nozares tālākas pārstrukturēšanas jomā. Horvātijai arī jāvelta vairāk uzmanības atklāto jautājumu risināšanai ar kaimiņvalstīm. Jo īpaši tai nekavējoties saskaņā ar Padomes 2008. gada februāra secinājumiem jāpievēršas jautājumam par Ekoloģijas un zivsaimniecības aizsardzības zonu.

Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai kandidātes statuss tika piešķirts 2005. gada decembrī. Lai arī reformu gaita kopumā pēdējo divu gadu laikā bijusi lēna, pēdējā laikā notikumi liecina, ka reformu temps kļūst straujāks.

Labāka sadarbība starp politiskajām partijām un starp premjerministru un prezidentu ir vairojusi konsensu par reformām, kas saistītas ar ES. Rezultātā parlaments ir iecēlis Augstākās Tiesas padomi, un ir pieņemti likumi par Valsts prokuratūru, Valsts prokuroru padomi un starptautisko attiecību komitejas izveidi. Progress panākts arī attiecībā uz policijas reformu un decentralizāciju.

Saskaņā ar Padomes 2007. gada decembra secinājumiem joprojām būtiski ir nodrošināt labas kaimiņattiecības un rast risinājumus neatrisinātiem kaimiņattiecību jautājumiem, par kuriem vienojas sarunās un kas ir savstarpēji pieņemami.

Pievienošanās partnerībā, ko Padome pieņēma 2008. gada 18. februārī⁴, noteiktas astoņas galvenās prioritātes pievienošanās procesa attīstībai Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā. Tās aptver SAN noteikto apņemšanos pienācīgu īstenošanu, dialogu starp politiskajām partijām, policijas likuma un korupcijas apkarošanas tiesību aktu īstenošanu, tiesu un valsts pārvaldes sistēmas reformu, kā arī pasākumus nodarbinātības politikas jomā un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu.

⁴ Vēl nav publicēta *Oficiālajā Vēstnesī*.

Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai jāīsteno minētās galvenās prioritātes, lai pierādītu savu gatavību risināt pievienošanās sarunas. Komisija uzskata, ka, izrādot pietiekamu politisko gribu un īstenojot sadarbību starp partijām, nepieciešamo progresu var panākt 2008. gadā. Komisija šīs galvenās prioritātes novērtēs kā kritērijus savā rudens regulārajā ziņojumā. Ieteikums par pievienošanās sarunu sākšanu būs atkarīgs no sasniegtajiem rezultātiem.

Galvenie mērķi ir sasniegti arī, īstenojot *Stabilizācijas un asociācijas nolīgumus (SAN)* ar citām reģiona valstīm. Nolīgums ar Albāniju tika parakstīts 2006. gada jūnijā, bet ar Melnkalni – 2007. gada oktobrī⁵, attiecīgo pagaidu nolīgumu noteikumi par tirdzniecību jau ir stājušies spēkā. Komisija rosina dalībvalstis ātri veikt šo SAN ratifikāciju, lai tie varētu stāties spēkā cik iespējams drīz. Komisija SAN ar Serbiju un Bosniju Hercegovinu parafēja attiecīgi 2007. gada novembrī un decembrī. Šos nolīgumus parakstīs, tiklīdz Serbija un Bosnija un Hercegovina izpildīs nepieciešamos nosacījumus. Būtisks elements katras valsts ceļā uz dalību ES ir apmierinoši sasniegumi, īpaši SAN saistību izpildē, tostarp ar tirdzniecību saistītu nosacījumu izpildē.

Albānija turpinājusi sekmīgi īstenot reformas un tuvināšanos ES standartiem. Tā sekmīgi īsteno pagaidu nolīgumu SAN ietvaros un var uzrādīt rezultātus. Albānija ir saglabājusi līdzsvarotu nostāju Kosovas jautājumā, tādējādi veicinot reģiona stabilitāti.

Albānijas politiskie vadītāji ir solījuši veidot konstruktīvas attiecības galveno reformu jomā. Centrālie jautājumi ir vēlēšanu sistēmas reforma, jo īpaši ņemot vērā 2009. gadā paredzētās parlamenta vēlēšanas, tiesiskuma stiprināšana, tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju un organizēto noziedzību. Labāka gaisotne parlamentā veicinās šādu jautājumu sekmīgu risināšanu.

Albānija attīstīs tālāk attiecības ar ES, ja tā arī turpmāk sekmīgi īsteno SAN, nodrošinās, ka vēlēšanas pilnībā atbilst starptautiskajiem standartiem un turpinās stiprināt tiesiskumu. Svarīga būs arī uzņēmējdarbības vides un ekonomikas konkurētspējas veicināšana.

Kopš neatkarības pasludināšanas 2006. gada jūnijā *Melnkalne* ir panākusi būtisku virzību uz priekšu. Melnkalne ir aktīvi darbojusies, stiprinot savas institucionālās un juridiskās spējas. Konstitūcijas pieņemšanai un SAN parakstīšanai bija būtiska nozīme Melnkalnē un tās attiecībās ar ES.

Melnkalnes konstitūcija kopumā atbilst Eiropas standartiem. Tā rada apmierinošu vispārīgo pamatu tiesu sistēmai, cilvēktiesībām un minoritāšu tiesībām. Tomēr no Melnkalnes tiek gaidīts, ka tā paātrinās sagatavošanos šā pamata īstenošanai. Tiesu neatkarības un atbildības principi ir jāievēro pilnībā. Jāveicina centieni apkarot korupciju un organizēto noziedzību. Administratīvās reformas turpināšana un administratīvo spēju attīstīšana būs galvenie Melnkalnes uzdevumi.

Turpmākajā posmā Melnkalnei būs arī jāpaplašina konsenss par valsts veidošanas jautājumiem un tālāk jāīsteno Eiropas integrācijas programma. Tajā ieguldījumu vajadzētu dot prezidenta vēlēšanām, kas notiks 2008. gada aprīlī.

⁵ SAN ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Horvātiju ir spēkā attiecīgi kopš 2004. un 2005. gada.

SAN vienbalsīga ratifikācija bija apliecinājums plašajam atbalstam, kāds nākotnei Eiropā ir šajā valstī. Pagaidu nolīguma īstenošana un labāka sagatavošanās SAN īstenošanai pēc tā ratificēšanas ir būtiskas Melnkalnes attiecību ar ES turpmākai attīstībai. Svarīga būs arī makroekonomikas stabilitātes un uzņēmējdarbības vides stiprināšana.

Bosnija un Hercegovina ir turpinājusi darbu pie Eiropas integrācijas programmas īstenošanas. Politiskie vadītāji 2007. gada oktobrī apņēmas īstenot policijas reformu un tālāk virzīt kopējo reformu programmu, lai radītu nosacījumus SAN parakstīšanai ("Mostaras deklarācija").

Sadarbība ar *ICTY* ir turpinājusies un pašlaik kopumā ir apmierinoša. Valsts iestāžu darbība pēc jauno darbības procedūru pieņemšanas ir zināmā mērā uzlabojusies. Šie notikumi bija pamatā tam, ka 2007. gada 4. decembrī tika parafēts SAN. Valsts vadītājiem turpmāk jāveic būtisks darbs, lai Bosnija un Hercegovina varētu pilnībā uzņemties atbildību par pārvaldību un reformu programmas īstenošanu. Miera īstenošanas padome 2008. gada februārī nolēma atlikt Augstā pārstāvja biroja slēgšanu.

Bosnijas un Hercegovinas iestādēm tagad jāpielāgo uz valsts līmeņa tiesību akti, kas regulē policijas darbību, un jāpievēršas citām galvenajām prioritātēm. Komisija uzskata, ka, izrādot pietiekamu politisko gribu, Bosnijai un Hercegovinai vajadzētu spēt drīzumā izpildīt nosacījumus SAN parakstīšanai. Bosnijai un Hercegovinai vajadzīgas darboties spējīgas un efektīvas iestādes, kas spēj rast risinājumus Eiropas integrācijas uzdevumiem.

Serbijai ir būtiska loma reģionā no ekonomikas un politiskā viedokļa. Serbija ir arī svarīga reģiona stabilitātei, kam par labu nāktu stabila un pārtikusi Serbija, kas ir pilnībā integrēta Eiropas tautu saimē. Serbijai pašlaik ir jāizdara stratēģiskā izvēle par savu nākotni. Prezidenta vēlēšanas, kas notika 2008. gada februārī, apstiprināja Serbijas nodomu iekļauties Eiropā.

ES ir piekritusi izveidot darba grupu, lai izpētītu, kā panākt strauju progresu, un ir apņēmusies parakstīt SAN ar Serbiju, tiklīdz būs pabeigti nepieciešamie pasākumi. Komisija joprojām ir pārliecināta, ka SAN nesīs labumu gan Serbijai, gan ES un tam būs pozitīva ietekme arī uz reģionu kopumā.

Reģionālā sadarbība un labas kaimiņattiecības ir svarīgākas kā jebkad, lai Serbija un reģions kopumā varētu turpināt virzību uz ES.

Kā 2007. gada 14. decembrī paziņoja Eiropadome, var paātrināt Serbijas panākumus, lai to tuvinātu dalībai ES, tostarp kandidātvalsts statusam. Komisija aicina Serbiju apstiprināt savu apņemšanos veidot ciešākas saites ar Eiropas Savienību.

Kosovas statusa attīstības tendences

Kosovas Asambleja 17. februārī pieņēma rezolūciju, kurā deklarē Kosovā neatkarību. Padome ņēma vērā, ka saskaņā ar rezolūciju Kosovā pienākums ir ievērot demokrātijas un visu tās pilsoņu līdztiesības principu, nodrošināt serbu un citu minoritāšu aizsardzību, aizsargāt kultūras un reliģisko mantojumu un pieņemt starptautisko pārraudzību.

Padome ņēma vērā, ka dalībvalstis saskaņā ar valsts praksi un starptautiskajām tiesību normām pieņems lēmumu par savām attiecībām ar Kosovu. Tā uzsvēra, ka Kosova ir *sui generis* gadījums, kas neliek grozīt suverenitātes un teritoriālās integritātes principus, ANO Statūtus un Drošības padomes rezolūcijas, nedz arī Helsinku nobeiguma aktu. Tā arī pauda gandarījumu par starptautiskās kopienas pastāvīgu klātbūtni, pamatojoties uz ANO Drošības padomes rezolūciju 1244. Padome uzsvēra ES gatavību uzņemties būtisku lomu, stiprinot stabilitāti reģionā.

Komisija saskaņā ar Padomes secinājumiem uzskata, ka ir svarīgi, lai Belgrada un Priština ievērotu savas iepriekšējās apņemšanās atturēties no jebkādam darbībām vai paziņojumiem, kas varētu apdraudēt drošības situāciju.

Komisija atzinīgi vērtē to, ka Padome apstiprina apņemšanos pilnībā un reāli atbalstīt Rietumbalkānu Eiropas perspektīvu, kā arī atbalsta Padomes aicinājumu Komisijai izmantot Kopienas instrumentus, lai veicinātu ekonomikas un politisko attīstību, un ierosināt plašākam reģionam paredzētus konkrētus pasākumus, lai virzītos uz minēto mērķi.

ES atbalstīs Kosovos turpmāku attīstību ar starptautisku civilu misiju, ko vadīs ES Īpašais pārstāvis, EDAP tiesiskuma misiju un būtisku atbalstu ekonomikas un politiskajai attīstībai.

ES 4. februārī pieņēma kopīgu rīcību, lai nosūtītu EDAP misiju (*EULEX Kosovo*) un iecēla ES Īpašo pārstāvi. Misijā tiks iekļauti policijas darbinieki, tiesneši, prokurori un muitas darbinieki, kas palīdzēs Kosovos iestādēm nodrošināt tiesiskumu.

Kosovas galvenie problēmjautājumi ir tiesiskuma stiprināšana, jo īpaši tiesu sistēma, organizētās noziedzības un korupcijas apkarošana, atbalsts ekonomikas izaugsmei un darba vietu radīšanai, labāki nosacījumi attiecībā uz bēgļu atgriešanos un minoritāšu kopienu stāvokļa uzlabošana, kā arī dialoga un saskaņas atjaunošanas veicināšana starp kopienām. Kopējā ES palīdzība Kosovai laikposmam no 2007. līdz 2010. gadam tiek lēsta vairāk nekā 1 miljarda eiro apmērā, aptverot atbalstu Kosovos politiskajai un ekonomikas attīstībai un finansējumu ES dalībai starptautiskajā klātbūtnē Kosovā.

Kosova ir turpinājusi gūt panākumus ceļā uz demokrātisku un daudzietnisku sabiedrību. Vispārējās vēlēšanas 2007. gada novembrī bija brīvas un godīgas un kopumā atbilda starptautiskajiem standartiem. Jaunajā koalīcijas valdībā ir ministri no serbu un turku kopienām, un tā ir uzņēmusies saistības attiecībā uz minoritāšu, jo īpaši Kosovos serbu labklājību. Valdība ir arī uzsvērusi, cik lielu nozīmi tā piešķir reformām saskaņā ar Eiropas programmu.

Kosovai, tāpat kā citām Rietumbalkānu valstīm, ir skaidra un uzskatāma ES perspektīva. Kosovai ir regulārs dialogs ar Komisiju par reformām, un sasniegtais tiek regulāri uzraudzīts. Komisija pastiprinās atbalstu iestāžu darbības uzlabošanai un attīstībai un sarīkos donoru konferenci, lai mobilizētu finansējumu, kāds nepieciešams Kosovos visneatliekamākajām vajadzībām. Tā arī centīsies veicināt cilvēku savstarpējos kontaktus un Kosovos iesaisti reģionālajā sadarbībā.

Reģionālās sadarbības jomā sasniegtais - jauna Reģionālās sadarbības padome⁶

Ievērojami panākumi gūti *reģionālās sadarbības jomā*, Dienvidaustrumeiropas valstīm uzņemoties arvien lielāku atbildību par šo procesu. 2008. gada februārī kopumā tika pabeigta Zagrebas augstākā līmeņa sanāksmē par Dienvidaustrumeiropas sadarbības procesu (*SEEC*) 2007. gada maijā uzsāktā pāreja no Stabilitātes pakta uz sadarbības sistēmu, kas ietver paša reģiona atbildību. Jaunā sistēma darbojas *SEEC* politiskajā vadībā un ietver jaunizveidoto Reģionālās sadarbības padomi (RSP). Tai ir iecelts ģenerālsekretārs, un 2008. gada janvārī darbību sāka Sarajevā izvietots sekretariāts. Drīzumā tiks izveidots koordinācijas birojs Briselē. Sekretariātu finansē reģiona valstis, Komisija un citi starptautiskie donori. ES ir pārstāvēta RSP valdē.

RSP turpinās Stabilitātes pakta sasniegumus, kurš laikposmā no 1999. līdz 2007. gadam deva nenovērtējamu stimulu reģionālajiem pasākumiem un donoru koordinācijai Dienvidaustrumeiropā. Tā turpinās šo darbu ar racionalizētu iniciatīvu un projektu kopumu. Komisija sniegs atbalstu RSP un aicina reģiona valstis, dalībvalstis un citus donorus dot ieguldījumu.

2. Cilvēku savstarpējie kontakti, ES tuvināšana cilvēkiem

Cilvēku savstarpējo kontaktu veicināšanai starp Rietumbalkāniem un ES ir milzīga nozīme – reģiona iedzīvotāji gūst labākas zināšanas par Eiropas Savienību, tās vērtībām un normām un dzīvi tajā. Kontakti Rietumbalkānu valstu iedzīvotāju starpā veicina saskaņas atjaunošanu. Eiropadome ir uzsvērusi cilvēku savstarpējo kontaktu nozīmi un aicinājusi Komisiju īstenot iniciatīvas, lai tos veicinātu, jo īpaši vīzu un stipendiju jomā⁷.

Virzība uz bezvīzu ceļošanu

Bezvīzu ceļošana uz ES ir visai svarīga Rietumbalkānu iedzīvotājiem. Rietumbalkānu valstu pilsoņiem, izņemot Horvātiju, joprojām ir vajadzīgas vīzas ieceļošanai ES. Tuvināšanās bezvīzu režīmam ir daļa no sagatavošanās dalībai ES, kā rezultātā nākotnē paredzama pievienošanās Šengenas zonai. Tomēr, veicot pasākumus ceļošanas atvieglošanai, ir jāņem vērā ES iekšējās drošības un migrācijas intereses. Tādēļ tie ir atkarīgi no reformām, kādas nepieciešamas Rietumbalkānu valstīs.

Sperot pirmo soli ceļā uz *vīzu režīma liberalizāciju*, Komisija ir sarunās vienojusies ar Rietumbalkānu valstīm par nolīgumiem par vīzu režīma atvieglojumiem. Tie tika parakstīti 2007. gada septembrī un stājās spēkā 2008. gada 1. janvārī. Šie nolīgumi būtiski uzlabo nosacījumus vīzu saņemšanai ceļošanai ES, tajos noteikta samazināta maksa par vīzas saņemšanu (EUR 35, nevis EUR 60) un daudzas personu kategorijas atbrīvotas no šīs maksas. Tajos noteikti termiņi vīzas izsniegšanai (parasti 10 dienas) un vienkāršotas un precizētas procedūras vīzas izsniegšanai noteiktām personu kategorijām. Nolīgumi par vīzu režīma atvieglojumiem ir saistīti ar atpakaļuzņemšanas nolīgumiem, par kuriem vienojās un kurus noslēdza vienlaicīgi⁸, un ar biometrijas ieviešanu.

⁶ Konkrēti nozaru reģionālie pasākumi, tostarp tirdzniecības, enerģētikas un transporta jomās, ir minēti turpmākajās nodaļās.

⁷ 2003. gada jūnija Tesaloniku programmā un nesenākā pagātnē – 2006. gada decembra Eiropadomes secinājumos un VLĀAP 2007. gada jūnija, 2007. gada decembra un 2008. gada janvāra secinājumos.

⁸ Atpakaļuzņemšanas nolīgums ar Albāniju ir spēkā kopš 2006. gada maija.

Rietumbalkānu valstīm un dalībvalstīm jānodrošina vīzu režīma atvieglojumu un atpakaļuzņemšanas nolīgumu pienācīga īstenošana. Īstenošanas uzraudzībai tiks izveidotas apvienotās komitejas, tās tiksies 2008. gada pavasarī. Šīs komitejas pieņems pamatnostādnes dalībvalstu konsulātiem, lai nodrošinātu nolīgumu vienādu piemērošanu.

Saskaņā ar Tesaloniku programmu un 2007. gada Padomes (VLĀAP) secinājumiem Komisija veic pasākumus, lai sagatavotos *vīzu režīma liberalizācijai* ar Rietumbalkāniem. Savā 2007. gada novembra paplašināšanās stratēģijas dokumentā Komisija paziņoja par savu nodomu sākt sarunas ar katru valsti, lai sagatavotu ceļvežus attiecībā uz nosacījumiem, kuri jāizpilda, lai atceltu vīzu prasību.

Savos 2008. gada 28. janvāra secinājumos Padome pauda gandarījumu par Eiropas Komisijas nodomu drīzumā sākt sarunas par vīzām ar visām reģiona valstīm. Tā pauda gatavību turpināt šo jautājumu apspriest, ņemot par pamatu gaidāmo Komisijas paziņojumu par Rietumbalkāniem, lai sīki izstrādātu ceļvežus, kuros būtu noteikti skaidri kritēriji, kas visām minētā reģiona valstīm ir jāievēro, lai tās pakāpeniski sekmētu vīzu režīma liberalizāciju.

Komisija janvārī sāka sarunas par vīzu režīma liberalizāciju ar Serbiju, bet februārī – ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Melnkalni. Sarunas ar Albāniju tiks sāktas marta sākumā. Tam sekos Bosnija un Hercegovina.

Ceļvežus izstrādās Komisija, apspriežoties ar Padomi. Šajā kontekstā ieguldījumu dos Rietumbalkānu valstis. Ceļvežos ietvers četrus jautājumu kopumus: dokumentu drošība, nelegālā migrācija, sabiedriskā kārtība un drošība, kā arī ārējās attiecības. Ceļveži tiks izstrādāti atsevišķi, lai katra valsts varētu mērķtiecīgi ievirzīt reformu pasākumus un pievērsties ES prasībām. Komisijas nodoms ir pabeigt ceļvežu izstrādi cik iespējams drīz pēc katru sarunu sākšanas, lai nepieciešamās reformas varētu sākt īstenot nekavējoties.

Virzības temps uz vīzu režīma liberalizāciju būs atkarīgs no katras valsts sasniegumiem noteikto kritēriju izpildē. Attiecībā uz visu procesu kopumā vērā tiks ņemta arī valstu spēja nodrošināt vīzu režīma atvieglojumu un atpakaļuzņemšanas nolīgumu pareizu un efektīvu īstenošanu. Komisija sniegs finansiālu un tehnisku palīdzību, lai atbalstītu plānu īstenošanu.

Komisija un Padome stingri uzraudzīs būtisko reformu gaitu. Kad tiks izpildīti katrai valstij izvirzītie nosacījumi, Komisija ierosinās Padomei atcelt attiecīgo vīzas prasību, izdarot grozījumus Padomes Regulā 539/2001⁹.

Vairāk stipendiju Rietumbalkānu valstu studentiem

Komisija *Erasmus Mundus* programmas ietvaros piedāvā arvien vairāk stipendiju studentiem no Rietumbalkāniem – 100 stipendijas 2007./2008. mācību gadam pēcdiploma studentiem maģistrantūras studijām (“Rietumbalkānu logā”) un līdz 500 stipendijām 2008./2009. mācību gadam studentiem un visu līmeņu augstskolu mācību spēkiem (“ārējās sadarbības logā”). Šiem pasākumiem katru gadu tiek īpaši iedalīti līdz pat 10 miljoniem eiro Komisijas atbalsta līdzekļu.

⁹ Padomes 2001. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (OV L 81, 21.3.2001.).

Pēc Padomes sanāksmes 2008. gada 28. janvārī Komisija ir ieplānojusi divkārtot šo gada piešķirumu, kas ļautu vēl vairākiem simtiem studentu saņemt stipendiju 2009./2010. mācību gadam.

Komisija aicina dalībvalstis palielināt to stipendiju skaitu, kas to *divpusējo stipendiju programmās* tiek piešķirtas studentiem no Rietumbalkānu valstīm.

Līdzdalība Kopienas programmās un aģentūrās

Kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm ir tiesības piedalīties *Kopienas programmās*, pamatojoties uz pamatnolīgumiem. Dalība minētajās programmās ir svarīgs veids, kā veicināt integrāciju, sadarbību un politikas attīstību. Kopiena nodrošina atbalstu un atsevišķos gadījumos labvēlīgus noteikumus to dalībai.

Komisija ir cieši sadarbojusies ar reģiona valstīm, lai noteiktu Kopienas programmas, par kurām ir interese un kurām piemīt potenciāls, un, ja vajadzīgs, lai sagatavotu puses līdzdalībai. Kopš 2007. gada lielākā daļa Rietumbalkānu valstu ir asociētas 7. Pētniecības pamatprogrammā, dažas piedalās arī programmās “Kultūra”, “Attīstība”, “Konkurence un inovācija”, “Muita” un “Nodokļi”. 2008.-2009. gadā vēl vairākām Rietumbalkānu valstīm tiks atvērtas papildu programmas.

Rietumbalkānu valstis var piedalīties arī *Kopienas aģentūru darbībā*, katru šādu gadījumu izskatot atsevišķi. Notiek sagatavošanās līdzdalībai konkrētās aģentūrās, jo īpaši attiecībā uz Horvātiju un Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku. Vairākas Kopienas aģentūras saņem atbalstu no *IPA*, lai sagatavotos Rietumbalkānu valstu līdzdalībai.

Komisija 2008. gadā pieņems paziņojumu, saskaņā ar kuru potenciālās kandidātvalstis piedalīsies Kopienas programmās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā kandidātvalstis, tostarp nosacījumiem par to līdzdalībai atvēlēta Kopienas līdzfinansējuma īpatsvaru, kas tiks palielināts (no 75 līdz 90 %).

Citi pasākumi zinātnes un pētniecības, izglītības, kultūras, jaunatnes un plašsaziņas līdzekļu jomā

Rietumbalkānu valstu sadarbība ar ES un to savstarpējā sadarbība *zinātnes un pētniecības jomā* kļūst arvien intensīvāka. Rietumbalkānu valstis arvien vairāk tiek iesaistītas 7. Pētniecības pamatprogrammas pasākumos – ievērojami audzis reģiona iesniegto projektu skaits, un ir izveidots jauns sadarbības instruments Rietumbalkāniem (*Inco.net*).

Ar Komisijas atbalstu Rietumbalkānu valstis izstrādā integrētu pētniecības politiku, kas ir saskaņā ar Eiropas Pētniecības telpu. Kopīgā pētniecības centra pasākumi ir pieejami zinātniekiem no Rietumbalkāniem. “Rietumbalkānu pētniecības vadības mehānisms”, kurā iesaistītas visas ieinteresētās personas un kura mērķis ir stiprināt pētniecības spējas reģionā, tika izveidots 2006. gada jūnijā, un kopš tā laika divas reizes gadā ir notikušas tā sanāksmes.

Pasākumi *izglītības un kultūras jomā* Rietumbalkānos veicina cilvēkresursu attīstību un dod ieguldījumu saskaņas atjaunošanas veicināšanā. Tie ietver Dienvidaustrumeiropas izglītības reformas iniciatīvas izveidi 2007. gadā un Eiropas izglītības fonda darbību reģionā. Plaša sadarbība starp Rietumbalkānu un ES dalībvalstu akadēmiskajām iestādēm augstākās izglītības jomā notiek *Tempus* programmas ietvaros. Kopienas ikgadējais atbalsts Rietumbalkāniem minētās programmas ietvaros sasniedz 20 miljonus eiro.

Eiropas kultūru dialoga gada ietvaros, par kādu pasludināts 2008. gads, maijā Ļubļanā notiks konference “Kultūras politika un prakse ES ārējās attiecībās”. Tajā īpaša uzmanība tiks pievērsta Rietumbalkāniem. Komisija kopā ar Eiropas Padomi īsteno reģionālo programmu, lai aizsargātu *kultūras mantojumu* Dienvidaustrumeiropā, pašlaik aptverot 177 celtnes un vietas.

Komisija piedalās arī *plašsaziņas līdzekļu reformas* iniciatīvās un atbalsta tās. 2008. gada jūnijā Stambulā notiks konference par raidorganizācijām.

Atbalsts *jauniešu pasākumiem* Rietumbalkānos (jauniešu apmaiņas pasākumi, Eiropas brīvprātīgo dienesta projekti, mācības un tīklojums) tiek sniegts, izmantojot īpašu “logu” ES programmā “Jaunatne darbībā”. Šie 2007. gadā aizsāktie pasākumi, tiks tālāk izvērsti 2008. gadā.

Pārrobežu sadarbība

Pārrobežu sadarbība veicina saskaņas atjaunošanu un labas kaimiņattiecības, kā arī sekmē saņēmējvalstu integrāciju ES. Tas ir jo īpaši svarīgi reģionā, kas nesēn piedzīvojis konfliktu. Pārrobežu sadarbības programmas atbalsta cilvēku savstarpējos kontaktus, iesaistot vietējās ieinteresētās personas kopīgos pasākumos un palīdzot attīstīt pārrobežu ieguldījumus.

Kopienas palīdzība pārrobežu sadarbībai Rietumbalkānos *IPA* ietvaros ir paplašināta un attiecas ne tikai uz Rietumbalkānu valstu robežām ar tām blakus esošajām ES dalībvalstīm, bet arī uz robežām starp Rietumbalkānu valstīm. Šī palīdzība ir ievērojami palielināta, un laikposmā no 2007. līdz 2011. gadam ik gadu sasniegs aptuveni 50 miljonus eiro, salīdzinot ar ikgadējo vidējo summu 20 miljoni eiro laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam.

3. Pilsoniskās sabiedrības attīstība un dialogs. Jauns pilsoniskās sabiedrības mehānisms

Pilsoniskā sabiedrība ir būtisks Eiropas sabiedriskās dzīves elements. Tās aktīva iesaiste politiskās, sociālās un ekonomikas reformas procesā Rietumbalkānos stiprina demokrātiju un saskaņas atjaunošanu. Neraugoties uz atsevišķiem pozitīviem momentiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijas joprojām ir vājas un tām nepieciešams mācīties, lai pielāgotos pašreizējiem apstākļiem. Tādēļ svarīgi radīt apstākļus, kas veicinātu to pasākumu tālāku attīstību.

ES palīdzība pilsoniskās sabiedrības attīstībai un dialogam Rietumbalkānos ir sniegta iepriekšējo instrumentu ietvaros, un tai tiks veltīta īpaša uzmanība *IPA*. Atbalstu saņēmis plašs organizāciju loks, jo īpaši starpetnisko attiecību, minoritāšu, tostarp romu, tiesību aizsardzības, nabadzības mazināšanas, vides aizsardzības un sociālās attīstības jomās.

Kopējais atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai Rietumbalkānos valstu un reģionālo programmu ietvaros laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam sasniedza 27 miljonus eiro. Papildu palīdzība tiek sniegta ar pārrobežu sadarbības programmām, kā arī ar Demokrātijas un cilvēktiesību instrumentu (EIDHR)¹⁰.

¹⁰ *EIDHR* palīdzība Rietumbalkāniem laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam kopumā sasniedza 9,0 miljonus eiro. *EIDHR* piešķirums 2008. gadam 5,7 miljonu eiro apmērā ir paredzēts Rietumbalkāniem.

Savā 2007. gada novembra stratēģijas dokumentā Komisija paziņoja, ka tā veidos *jaunu mehānismu pilsoniskās sabiedrības attīstībai un dialoga veicināšanai*. Sadarbība attieksies uz tādām jomām kā cilvēktiesības, dzimumu līdztiesība, sociālā iekļaušana, veselība, vide, uzņēmējdarbības lobēšana un pārstāvēšana, plašsaziņas līdzekļi, kultūra un patērētāju politika. Mehānisms aptver trīs pasākumu jomas:

- atbalsts vietējām pilsoniskās sabiedrības iniciatīvām un spēju attīstīšanai, uzsverot pilsoniskās sabiedrības lomu;
- programmas, lai iedibinātu žurnālistu, jauno politiķu, arodbiedrību līderu, skolotāju utt. kontaktus ar ES iestādēm;
- atbalsts partnerību veidošanai un tīklu attīstīšanai starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām, uzņēmumiem, arodbiedrībām un citiem sociālajiem partneriem un profesionālajām organizācijām saņēmējvalstīs un to līdziniekiem ES, lai veicinātu zināšanu un pieredzes apmaiņu.

Projektus izstrādās gan valstu, gan vairāku saņēmēju programmās *IPA* ietvaros. Daudzu saņēmēju *IPA* programma sniegs tehnisko atbalstu visām mehānisma jomām. Tehniskais atbalsts tiks sniegts arī mācībām, spēju attīstīšanas veicināšanai un tīklojumam, kā arī rezultātu izplatīšanai. Finansējums pilsoniskās sabiedrības pasākumiem Rietumbalkānos laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam būs aptuveni trīsreiz lielāks nekā laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam. Briselē 2008. gada aprīlī notiks pilsoniskās sabiedrības konference, lai sāktu jaunā mehānisma darbību.

Komisija sāks dialogu ar baznīcām un reliģiskajām grupām, ņemot vērā to potenciālu saskaņas atjaunošanas veicināšanā. Tādējādi šīs grupas tiks iepazīstinātas ar ES struktūrām un procedūrām, un būs iespējams veikt viedokļu apmaiņu.

4. Laba pārvaldība

Komisija 2007. gada paplašināšanās dokumentā piešķir lielāku prioritāti pārvaldības pamatjautājumiem, tostarp iestāžu darbības uzlabošanai, tiesu sistēmas un valsts pārvaldes reformai un organizētās noziedzības un korupcijas novēršanai. Pilnīga sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*) joprojām ir nosacījums attiecīgo valstu virzībai uz ES.

Sadarbība tiesiskuma, brīvības un drošības telpā¹¹

Sadarbība un reformas tiesiskuma, brīvības un drošības jomā, jo īpaši organizētās noziedzības un korupcijas apkarošana, tiesu sistēmas un policijas reformēšana, kā arī robežu pārvaldības stiprināšana, Rietumbalkānos ir īpaši svarīgas, un tās ir pamatprioritāte to rīcībai ceļā uz ES. Ievērojama daļa Kopienas kopējās palīdzības reģionam arī turpmāk tiks īpaši iedalīta šai jomai.

Ohridas robežu drošības pārvaldības process (kuru finansiāli atbalstīja Komisija) tika sekmīgi pabeigts 2007. gada beigās. Sadarbība šajā jomā turpināsies RSP ietvaros.

¹¹ Attiecībā uz vīzām skatīt 2. nodaļu.

Rietumbalkāni ir *Eiropola* prioritārais rajons. Albānija, Bosnija un Hercegovina un Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika 2007. gadā parakstīja stratēģiskos nolīgumus ar Eiropolu, bet ar Melnkalni un Serbiju līdzīgi nolīgumi tiek pašlaik apspriesti. Augstāka līmeņa darbības nolīgums starp Eiropolu un Horvātiju ir spēkā kopš 2006. gada. Horvātija 2007. gada novembrī parakstīja arī sadarbības nolīgumu ar *Eurojust*¹².

ES atbalsta ciešāku sadarbību starp Eiropolu un *SECI*¹³ *Reģionālo centru pārrobežu noziedzības apkarošanai*, kas bāzēts Bukarestē. Pēc tam, kad tiks pieņemta jaunā *SECI* Konvencija (*SELEC* – Dienvidaustrumeiropas tiesībsardzības centrs), kurā tiks iekļauti noteikumi par personas datu aizsardzību, starp abām organizācijām jānoslēdz sadarbības nolīgums. Tas atbilst secinājumiem par *SECI* centra turpmāku attīstību, kurus Tieslietu un iekšlietu (TI) padome pieņēma 2006. gada decembrī.

Komisija atbalsta Slovēnijas prezidentūras iniciatīvu par *Dienvidaustrumeiropas organizētās noziedzības draudu novērtējumiem (SEE-OCTA)*, kurus jāizstrādā Rietumbalkānu valstīm ar *SECI* centra un Eiropola palīdzību. Konference par *SEE-OCTA* notiks Vīnē 2008. gada martā. Šo novērtējumu sākotnējos rezultātus izklāstīs TI padomē 2008. gada jūnijā.

Tiks pastiprināta ES un Rietumbalkānu valstu sadarbība *terorisma apkarošanas* un *kontrabandas apkarošanas* jomās. ES aģentūra, kas koordinē darbu pie robežu drošības (*FRONTEX*), pastiprina sadarbību ar vairākām Rietumbalkānu valstīm, pamatojoties uz darbības nolīgumiem.

Komisija arī turpmāk sniegs būtisku palīdzību reģionālajiem projektiem, kas saistīti ar tiesiskuma, brīvības un drošības jautājumiem, tostarp reģionālajai sadarbībai starp prokuratūras iestādēm, policijas un muitas dienestu pārrobežu sadarbībai un darbībai patvēruma, migrācijas un vīzu politikas jomā.

Reģionālā valsts pārvaldes skola (ReSPA)

Reģionālā valsts pārvaldes skola (ReSPA) tika izveidota 2006. gada maijā pēc Komisijas iniciatīvas. Tā darbojas kopš 2006. gada novembra kā tīkls, kura mērķis ir sekmēt reģionālo sadarbību valsts pārvaldes jomā, attīstīt administratīvās spējas un cilvēkresursus šajā jomā. Kopš 2006. gada nogales ir notikuši vairāki mācību pasākumi.

Mērķis ir 2009. gada sākumā izveidot pilntiesīgu reģionālo valsts pārvaldes skolu. Notiek sagatavošanās darbi, un 2008. gada janvārī *ReSPA* pārvaldības komiteja par skolas turpmāko atrašanās vietu izraudzījās Danilovgradu (Melnkalnē). Ir sāktas sagatavošanās uzņemšanās valsts nolīguma parakstīšanai, ar kuru *ReSPA* tiks noteikta kā juridiska persona, un 2008. gada laikā tiks sāktas direktora iecelšanas un darbinieku pieņemšanas procedūra. 2008. gada maijā saņēmēji parakstīs saprašanās memorandu.

ReSPA projekta jaunajā posmā būs cieši iesaistīts Eiropas Valsts pārvaldes institūts. Tāpat tiek rosināta aktīva sadarbība ar dalībvalstu valsts administrācijas skolām.

Komisija atbalsta *ReSPA* izveidi un piešķir finansējumu projekta sagatavošanās posmiem. Skolas tekošās izmaksas segs valstis, kas piedalās.

¹² ES struktūra, kuru izveidoja 2002. gadā, lai veicinātu dalībvalstu kompetento iestāžu efektivitāti, izmeklējot un veicot kriminālvajāšanu smagas pārrobežu un organizētās noziedzības jomā.

¹³ *SECI* – Dienvidaustrumeiropas sadarbības iniciatīva.

Mērķsadarbības, TAIEX un SIGMA pasākumi izpratnes par ES veicināšanai starp ieinteresētajām personām Rietumbalkānu valstīs

Mērķsadarbības¹⁴ un TAIEX¹⁵ pasākumiem, kuru mērķis ir iepazīstināt kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu valsts pārvaldes iestādes ar ES *acquis* un Eiropas standartiem, ieņem būtisku vietu Kopienas palīdzībā reģionam.

Mērķsadarbība Rietumbalkānos ir pieejama visās *acquis* jomās. Kopš 2006. gada marta reģionā sākti piecpadsmit jauni mērķsadarbības projekti, kuru kopējais budžets ir 16,5 miljoni eiro un kuri aptver tieslietas un iekšlietas, valsts finanses un iekšējo tirgu (tostarp muitu un nodokļus), sociālo sektoru un lauksaimniecību. Šie pasākumi tiks turpināti.

Komisijas TAIEX pasākumi Rietumbalkānos aptver visas ES tiesību jomas, īpašu uzmanību veltot iekšējam tirgum, lauksaimniecībai un tieslietām un iekšlietām. Aptverta ir arī *acquis* tulkošana un terminoloģijas jautājumi. Kopš 2006. gada marta TAIEX palīdzības tiešie saņēmēji bijuši aptuveni 14 000 reģiona ierēdņu, un ir sarīkoti vairāk nekā 530 mācību un informācijas pasākumi. TAIEX pasākumi tiks tālāk paplašināti attiecībā uz ES tiesībām, valsts veidošanu, labu pārvaldību un sociāli ekonomisko reformu. Ar TAIEX instrumenta palīdzību tiks izveidots īpašs iestāžu darbības uzlabošanas instruments Kosovai un programma, lai pulcētu vienkop Rietumbalkānu pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus un līdzīgu organizāciju pārstāvjus ES (skat. iepriekš).

TAIEX rīkos vairākus īpaši izstrādātus seminārus katrā potenciālajā kandidātvalstī, aptverot vispārīgus jautājumus par Eiropas Savienības politikas jomām, struktūrām un pirmspievienošanos procesiem, kā arī galvenās ES tiesību jomas.

Komisija arī turpmāk sniegs palīdzību SIGMA¹⁶ iestāžu darbības uzlabošanas instrumenta ietvaros, aptverot valsts pārvaldības horizontālās jomas (valsts pārvaldes reformu, valsts iepirkumu, valsts sektora ētiku, kā arī ārējo un iekšējo finanšu kontroli).

5. Parlamentārā sadarbība

Aktīva parlamentu iesaiste valstu ceļā uz ES ir būtisks panākumu faktors.

Eiropas Parlamenta un Rietumbalkānu valstu parlamentu sadarbība ir turpinājusies, izmantojot *Apvienotās parlamentārās komitejas* ar Horvātiju un Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un *Starpparlamentu sanāksmes* ar Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Melnkalni un Serbiju. Neformālas šāda veida sanāksmes notikušas arī ar Kosovu. Sadarbība turpināsies, rīkojot seminārus un parlamentu kolokvijus. Eiropas Parlaments (Ārlietu komiteja – AFET) apsver iespēju atbalstīt RSP pasākumus parlamentārās sadarbības jomā.

¹⁴ Komisija mērķsadarbības instrumentu ieviesa 1997. gadā mērķtiecīgai administratīvai sadarbībai paplašināšanās kontekstā, lai palīdzētu kandidātvalstu valsts pārvaldes iestādēm ieviest un pareizi piemērot Kopienas tiesības. Mērķsadarbība izvērtusies par īpašu instrumentu administratīvai lietpratēju sadarbībai, iesaistot ES dalībvalstu ekspertus.

¹⁵ TAIEX – Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments.

¹⁶ SIGMA – Atbalsts pārvaldības un vadības uzlabošanai. Šo iniciatīvu īsteno sadarbībā ar ESAO un finansē ar vairākiem iemaksu nolīgumiem, kas kopumā ik gadu veido aptuveno 5 miljonus eiro.

2007. gadā tika izveidots Reģionālais sekretariāts parlamentārajai sadarbībai Dienvidaustrumeiropā, kas izvietots Bulgārijas parlamentā. Šajā nolūkā 2008. gada pavasarī tiks parakstīts saprašanās memorands par parlamentāro sadarbību Dienvidaustrumeiropā, kas tika parafēts 2007. gada decembrī. Reģionālā parlamentārā sadarbība turpinājusies arī Stabilizācijas un asociācijas procesā piedalošos valstu Eiropas integrācijas komiteju konferences (Rietumbalkānu *COSAP*) ikgadējās sanāksmēs un Cetiņes Parlamentārajā forumā.

6. Tirdzniecības integrācija – Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgums (*CEFTA*)

Paplašinātais un grozītais *Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgums (CEFTA)* tika parakstīts 2006. gada decembrī un stājās spēkā attiecībā uz visām pusēm 2007. gada novembrī. Tas dos ieguldījumu ārvalstu tiešo ieguldījumu piesaistē, veicinās tirdzniecību reģiona ietvaros un reģiona integrēšanu pasaules tirdzniecības vidē. Reģionālā tirdzniecības integrācija, izmantojot *CEFTA*, papildina reģiona valstu un ES tirdzniecības integrāciju stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SAN) un autonomo tirdzniecības pasākumu ietvaros. Līdz 2008. gada aprīlim Briselē tiks izveidots jauns sekretariāts rotējošās *CEFTA* prezidentūras atbalstam.

Komisija arī turpmāk sniegs pusēm tehnisko un finansiālo palīdzību. Tā arī pirmos trīs gadus finansiāli atbalstīs jauno sekretariātu.

Reģiona ieinteresētajām valstīm tiek veidota ES un Rietumbalkānu *izcelsmes noteikumu diagonālā kumulācija*¹⁷ Nepieciešamie noteikumi, tostarp kumulācija ar Turciju attiecībā uz produktiem, uz kuriem attiecas Muitas savienība, ir iekļauti SAN vai papildu protokolos, par kuriem tika panāktas vienošanās 2007. gadā. Tie stāsies spēkā pēc tam, kad spēkā stāsies attiecīgie pagaidu nolīgumi un papildu protokoli. 2007. gada oktobrī *Euro-Med* tirdzniecības ministri vizēja *Pan-Euro-Med* diagonālās kumulācijas shēmas paplašināšanu, ietverot Rietumbalkānu valstis. Pašlaik notiek tehniskie sagatavošanās darbi šajā nolūkā, un oficiāli lēmumi paredzami 2008. gada gaitā. Komisija pēta veidus, kā nodrošināt ātrāku diagonālās kumulācijas piemērošanu starp Rietumbalkāniem, Turciju, EBTA un ES Komisija arī turpmāk sniegs tehnisku un finansiālu atbalstu muitas un nodokļu iestādēm, jo īpaši ņemot vērā diagonālās kumulācijas zonas stāšanos spēkā.

Ekonomikas un tirdzniecības reformu veicināšanā izšķirošu lomu spēlē *pievienošanās PTO*. Komisija arī turpmāk sniegs tehnisku palīdzību Bosnijai un Hercegovinai, Melnkalnei un Serbijai to sarunās par pievienošanos PTO. Citi tirdzniecības integrācijas atbalsta pasākumi ietver dalību piedāvājumu konkursos jauno pirmspievienošanās un kaimiņattiecību instrumentu (*IPA* un *ENPI*) ietvaros un turpmāku būtisku finansiālo atbalstu Rietumbalkānu valstu pielīdzināšanai galvenajām ES tiesību daļām, kas attiecas uz tirdzniecību.

¹⁷ Izcelsmes noteikumu diagonālā kumulācija ir sistēma, kas veicina reģionālās tirdzniecības integrāciju. Tā dod valstij iespēju pārveidot un eksportēt produktu uz ES ar atvieglotiem tirdzniecības noteikumiem pat tad, ja daļai produkta izejmateriālu izcelsmes valsts ir cita valsts, kas piedalās sistēmā.

7. Ekonomikas un sociālā attīstība

Konkurētspējas vairošana, lielā bezdarba īpatsvara samazināšana, cilvēku izaugsmes un līdzdalības darba tirgū veicināšana, infrastruktūras attīstība un sociālās kohēzijas nodrošināšana ir galvenie problēmjautājumi visā Rietumbalkānu reģionā. Komisija atbalsta centienus veicināt ilgtspējīgu attīstību un iepazīties ar Lisabonas stratēģijas mērķiem. Minētās stratēģijas mērķis ir veicināt izaugsmi un darba vietu radīšanu un sagatavot ES globalizācijas, iedzīvotāju novecošanās un klimata pārmaiņu radītajiem izaicinājumiem. Arī lauksaimniecība un lauku attīstība ir svarīgas, un pienācīga uzmanība jāvelta to lomai reģiona ekonomikas un sociālajā attīstībā. Komisija cieši sadarbojas ar starptautiskajām finanšu iestādēm un citiem donoriem, lai pievērstos reģiona galvenajām vajadzībām ekonomikas un sociālās attīstības ziņā.

Atbalsts ekonomikas stabilizēšanai un reformām reģionā

Rietumbalkānu valstis turpina darbu pie Kopenhāģenas ekonomikas kritēriju izpildes, kas prasa darboties spējīgas tirgus ekonomikas pastāvēšanu, kā arī spēju tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru ES. Tām arī jāgatavojas turpmākai dalībai daudzpusējās uzraudzības un ekonomikas politikas koordinācijas procedūrās Ekonomikas un monetārās savienības ietvaros. Komisija atbalsta to centienus. Kandidātvalstis ir izstrādājušas pirmspievienošanās ekonomikas programmas, kurās izklāstīti reformu priekšlikumi. Turklāt kopš 2006. gada decembra potenciālās kandidātvalstis gatavo gada ekonomikas un fiskālās programmas, kuras novērtē Komisija. Tiek risināts regulārs divpusējs ekonomikas dialogs starp Komisiju un attiecīgajām valstīm. Rietumbalkānu valstis var izmantot arī EK makrofinansiālās palīdzības sniegtās priekšrocības.

Sadarbība ar starptautiskajām finanšu iestādēm ekonomikas un sociālās attīstības jomā

Komisija ir apņēmusies veidot ciešāku sadarbību ar EIB, ERAB un citām starptautiskām finanšu iestādēm, kas atbalsta Rietumbalkānu modernizāciju un attīstību. Komisija un starptautiskās finanšu iestādes galveno uzmanību pievērš trim prioritārajām jomām - mikrouzņēmumiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), energoefektivitātei un infrastruktūrai.

2007. gada martā tika izveidota starptautisko finanšu iestāžu konsultatīvā grupa, kas aptver reģionālo transportu, enerģētiku un vides projektus, pašvaldības un valsts un privātā sektora partnerības, kā arī sociālos jautājumus, tostarp veselību, izglītību, nodarbinātību un darba tirgu.

Komisija 2007. gada novembrī vienojās ar EIB, ERAB un Eiropas Padomes Attīstības banku par Infrastruktūras projektu mehānisma izveidi Rietumbalkāniem. Mehānismu ievieš ar 16 miljonu eiro lielu budžetu. Tas palīdzēs sagatavot ieguldījumu projektus transporta, enerģētikas, vides un sociālās infrastruktūras jomās, kuri jāfinansē no dotācijām un aizdevumiem. Mehānismu drīz paplašinās, lai ietvertu arī citus ieinteresētos donorus un papildu sadarbības veidus. Komisija, EIB, ERAB un Eiropas padomes Attīstības banka apņēmas līdz 2010. gadam izveidot Rietumbalkānu ieguldījumu sistēmu ar citām starptautiskām finanšu iestādēm un donoriem, lai tālāk veicinātu saskaņošanu un sadarbību attiecībā uz ieguldījumiem reģiona sociāli ekonomiskajā attīstībā.

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)

Eiropas Fonds Dienvidaustrumu Eiropai (EFSE) rada komercbankām un finanšu iestādēm, kas nav bankas, aizdevuma mehānismus, lai atbalstītu mikrouzņēmumu un mājsaimniecību attīstību. Pēdējo divu gadu laikā *EFSE* ir izsniedzis mikroaizdevumu vairāk nekā 65 000 reģiona mazo uzņēmumu. Fondam arī izdevies piesaistīt privātkapitālu mikroaizdevumiem. Komisija piedalās *EFSE* kopš 2006. gada. Komisija pašlaik veic analīzi, cik lietderīgas ir turpmākās iniciatīvas mazo uzņēmumu atbalstam reģionā.

Vairāki pasākumi, kas ietver politikas novērtēšanu un reģionālās sanāksmes, notikuši *Eiropas mazo uzņēmumu hartas* ietvaros, kas attiecībā uz Rietumbalkāniem pagarināta līdz 2009. gadam. Reģiona valstis pašlaik tiek integrētas jaunajā Eiropas tīkla “*Enterprise Europe*”, kas ir ES tīkls MVU atbalsta pakalpojumiem.

Nodarbinātības politika un sociālie jautājumi

Pēdējo divu gadu laikā ar Komisijas atbalstu notikušas vairākas reģionālās iniciatīvas nodarbinātības politikas, sociālo jautājumu un sociālā dialoga jomā. “Bukarestes procesa” ietvaros turpinājās katras valsts nodarbinātības politikas pārskatīšana un tika sākts darbs pie arodveselības un drošības jautājumiem un valsts nodarbinātības dienestu tīklojuma. Notikušas vairākas reģionālas sanāksmes un konferences par nodarbinātības, sociālā dialoga un sociālās aizsardzības jautājumiem. Rietumbalkānu valstu nodarbinātības, darba un sociālo lietu ministri 2007. gada oktobrī vienojās par kopīgām politikas prioritātēm (“Budvas secinājumi”). Sociālo lietu ministri arī parakstīja deklarāciju par sociālā nodrošinājuma koordināciju (“Tirānas deklarācija”). Kopienas palīdzība tiek sniegta sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācijas programmai. Šie pasākumi tiks turpināti. Darba un sociālo lietu ministru neformāla sanāksme par jauniešu nodarbinātību notiks 2008. gada jūnijā.

Enerģija

Energoapgāde ir būtiska ilgtspējīgai ekonomikas attīstībai Dienvidaustrumeiropā.

Enerģētikas kopienas līgums, kurš stājās spēkā 2006. gada jūlijā, ir vērsts uz to, lai izveidotu stabilu regulatīvo un tirgus sistēmu, kas spētu piesaistīt ieguldījumus enerģijas ražošanai, pārvadei un tīkliem. Reģiona vienotā regulatīvā telpa, kas ir saskaņota ar ES tiesībām, palīdzēs novērst tirgus sadrumstalotību, nodrošinās apgādes drošību un veicinās stāvokļa uzlabošanos vides jomā. Tas nozīmē, ka enerģētikas *acquis* galvenās daļas tagad ir pilnībā piemērojamas Rietumbalkānos.

Visas līgumā paredzētās iestādes ir izveidotas un darbojas. Galvenās ieinteresētās personas elektrības un gāzes nozarēs tiek regulāri. 2007. gadā notika konference par ieguldījumiem enerģētikas infrastruktūrā un tika pieņemts enerģētikas infrastruktūras projektu prioritāšu saraksts. Turklāt, lai labāk pievērstos Enerģētikas kopienas sociālajai dimensijai, tika parakstīts saprašanās memorands.

2007. gadā *IPA* ietvaros sadarbībā ar starptautiskajām finanšu iestādēm tikai izveidots jauns *energoefektivitātes instruments*. Komisija ir iepļānojusi paplašināt minēto instrumentu.

Transports

Uzticama transporta tīkla attīstīšana ir būtiski nepieciešama reģiona ekonomikas izaugsmei un sociālajai integrācijai, kā arī vieglākai piekļuvei ES transporta tīklam un iekšējam tirgum.

Komisija ierosina sarunu direktīvas par *Transporta kopienas līgumu ar Rietumbalkāniem*. Mērķis ir Rietumbalkānu reģionā attīstīt integrētu sauszemes, dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu un jūras transporta tirgu. Priekšlikums tika izstrādāts pēc izskaidrojošām sarunām par sadarbību transporta jomā, kas 2007. gada sākumā tika sāktas ar visām ES kaimiņvalstīm un ir sekmīgi pabeigtas ar Rietumbalkāniem¹⁸.

Dienvidaustrumeiropas Transporta novērošanas centrs (*SEETO*) un Saprašanās memoranda par *Dienvidaustrumu Eiropas reģionālā transporta tīkla izveidi* (2004. g.) sekretariāts ir sagatavojuši vairākgadu plānus, norādot reģiona prioritātes. Komisija turpinās sniegt finansiālu un tehnisku atbalstu turpmākam darbam šajā jomā.

Nolīgums par *Eiropas Kopējo gaisa telpu (ECAA)* tika parakstīts 2006. gada jūnijā. Tā mērķis ir integrēt Rietumbalkānu valstis ES iekšējā aviācijas tirgū. Saskaņā ar *ECAA* Rietumbalkānu valstis pilnībā īstenos EK tiesību aktus aviācijas jomā, tostarp augstos lidojumu drošības un aviācijas drošības standartus, bet to aviosabiedrībām būs atvērta piekļuve paplašinātajam Eiropas kopējam aviācijas tirgum. Komisija rosina līgumslēdzējas puses ātri ratificēt nolīgumu, lai tas varētu stāties spēkā cik iespējams drīz. Komisija sniegs tehnisku atbalstu nolīguma īstenošanā.

Katastrofu novēršana, gatavība tām un reaģēšana

Lielie mežu ugunsgrēki 2007. gada vasarā un biežie plūdi reģionā liecina, ka Dienvidaustrumeiropas valstīm nepieciešams attīstīt spējas un pastiprināt reģionālo sadarbību civilās aizsardzības un katastrofu novēršanas jomā. Tas ietver katastrofu pārvaldības informācijas sistēmas attīstīšanu, aprīkojuma un ārkārtas komunikācijas līdzekļu iegādi, civilās aizsardzības dienestu, ugunsdzēsēju brigāžu, hidroloģisko un meteoroloģisko dienestu spēju attīstīšanu un sadarbības uzlabošanu. Komisijas mērķis būs cieši iesaistīt kandidātvalstis un pilnībā asociēt potenciālās kandidātvalstis Kopienas pasākumos civilās aizsardzības jomā.

Komisija 2008. gadā sāks *Katastrofu riska mazināšanas iniciatīvu*, lai sagatavotu reģiona stratēģiju un attīstītu Rietumbalkānu valstu un Turcijas datu vākšanas, apstrādes un apmaiņas spējas. Programmu īstenos ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām šajā jomā – Pasaules banku, ANO, RSP un Dienvidaustrumeiropas iniciatīvu par gatavību katastrofām un to novēršanu (*DPPI SEE*) – un papildinās to pasākumus. Ar to jo īpaši pievērsīsies sinerģijai ar Pasaules Bankas/ ANO "Katastrofu riska mazināšanas un pielāgošanas iniciatīvu".

Ar *Kopienas civilās aizsardzības mehānismu* nodrošina gatavību plaša mēroga ārkārtas situācijām un reaģēšanu uz tām, bet *Kopienas civilās aizsardzības finanšu instruments* ir juridiskais pamats visu ES pasākumu finansēšanai civilās aizsardzības jomā. Kopš 2007. gada abi minētie instrumenti ir pieejami kandidātvalstīm, un tie ļauj īstenot sadarbību ar citām trešām valstīm, tostarp potenciālajām kandidātvalstīm.

¹⁸ Šis priekšlikums ir iekļauts dokumentu kopumā, kas tiek pieņemti līdztekus šim paziņojumam.

Komisija atbalsta kandidātvalstu pilnu un tūlītēju līdzdalību civilās aizsardzības instrumentos. Ar mehānisma starpniecību līdzdalīgās valstis varēs piedalīties visos Kopienas pasākumos civilās aizsardzības jomā, tostarp piedāvājumu konkursos, mācību programmās, simulācijas mācībās un reālā laika reaģēšanā uz palīdzības lūgumiem civilās aizsardzības jomā.

Komisija arī aicina potenciālās kandidātvalstis pienācīgi izmantot iespēju sadarboties Kopienas civilās aizsardzības mehānisma un Civilās aizsardzības finanšu instrumenta ietvaros. Šī sadarbība varētu aptvert jomas, kas ietilpst abu instrumentu darbības jomā, tostarp katastrofu riska mazināšanu, uzraudzības, informācijas un agrīnās brīdināšanas sistēmas, ārkārtas komunikācijas līdzekļus, civilās aizsardzības dienestu operatīvo spēju palielināšanu un sadarbības uzlabošanu. Potenciālās kandidātvalstis vajadzētu pakāpeniski iesaistīt ES ātrās reaģēšanas spēju attīstīšanā, balstoties uz civilās aizsardzības moduļiem. Katastrofas gadījumā šīs valstis varētu izmantot arī ES dalībvalstu palīdzību civilās aizsardzības jomā, kas tiek sniegta mehānisma ietvaros.

Kandidātvalstīm, kas risina sarunas par pievienošanos, ir tiesības saņemt palīdzību no ES Solidaritātes fonda. Katastrofas gadījumā visas Rietumbalkānu valstis var saņemt palīdzību arī Humanitārās palīdzības ietvaros.

Ar Stabilitātes pakta ietvaros sāktu *Dienvidaustrumeiropas iniciatīvu par gatavību katastrofām un to novēršanu (DPPI SEE)* ir attīstīta iestāžu sistēmu un pastiprināti pasākumi tādās jomās kā reaģēšana uz plūdiem, seismiskie draudi un Kopīgas ārkārtas reaģēšanas vienības un katastrofu pārvarēšanas mācību programmas izveides iespēju izpēte. Bulgārija kā *SEECF* prezidējošā valsts 2008. gada aprīlī Sofijā rīkos augsta līmeņa konferenci par gatavību katastrofām un to novēršanu. Komisija turpinās sadarboties ar *DPPI SEE* un Reģionālās sadarbības padomi. Tā centīsies nodrošināt reģionālo iniciatīvu pilnīgu atbilstību Kopienas darbībai civilās aizsardzības jomā.

Donava. Vides aizsardzība un kuģošana

Komisija atbalsta dažādas iniciatīvas un organizācijas, kuru mērķis ir vides aizsardzība, labāka iekšzemes ūdenstransporta potenciāla izmantošana un efektīva katastrofu novēršana Donavā. Darbība jo īpaši tiek veikta Starptautiskās Donavas upes aizsardzības komisijas (*ICPDR*) ietvaros, nesena kopīgais paziņojums par kuģošanas un vides ilgtspēju Donavā būs būtisks ieguldījums integrētas nostājas veidošanā attiecībā uz katru konkrēto projektu. Komisija ir risinājusi sarunas par Kopienas pievienošanos Donavas komisijai, kas reglamentē kuģošanu pa upi.

8. Kopienas finansiālais atbalsts un donoru koordinācija

Kopš 2007. gada ES sniedz *finansiālu atbalstu* Rietumbalkāniem, izmantojot jauno Pirmspievienošanās atbalsta instrumentu (*IPA*)¹⁹.

IPA apvieno visu pirmspievienošanās atbalstu vienotā sistēmā. Ar to lielāka uzmanība tiek veltīta saņēmējvalstu atbildībai par īstenošanu, atbalstam pārrobežu sadarbībai un zināšanu apgūšanai praktiskā ceļā. Ar to kandidātvalstis tiek sagatavotas reģionālās, sociālās un lauku attīstības un kohēzijas līdzekļu izmantošanai pēc pievienošanās.

¹⁹ *IPA* aptver visas kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis, t.i., Rietumbalkānus un Turciju.

Laikposmā no 2007. līdz 2011. gadam Rietumbalkāni *IPA* ietvaros saņems aptuveni 4 miljardus eiro. Šī summa ir līdzvērtīga 30 eiro uz cilvēku gadā, kas neapšaubāmi ir lielākā summa, kādu EK jebkad piešķirusi kādam pasaules reģionam.

Īpašs uzsvars tiks likts uz valsts veidošanu, tiesiskumu, saskaņas atjaunošanu, valsts pārvaldes un tiesu sistēmas reformu, cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, kā arī uz ekonomikas reformām – jomām, kurām, kā uzsvērusi Padome, būtu jāpievēršas agrīnā pievienošanās procesa posmā.

Eiropas Investīciju banka palielinās aizdevumu reģionam (no kopumā 1,9 miljardiem eiro laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam līdz lēstiem 2,8 miljardiem eiro laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam). Tas ietver aizdevumus, uz kuriem attiecas Kopienas budžeta garantija, un aizdevumus uz EIB pašas riska. EIB aizdevumu pasākumi Rietumbalkānos galvenokārt ir vērsti uz projektiem transporta, enerģētikas, mazo un vidējo uzņēmumu, vides, pašvaldību infrastruktūras, izglītības un veselības jomā.

Daudz uzmanības ir veltīts atbalstam Kosovai. Vairāk nekā 1 miljards eiro no dažādiem ES finanšu instrumentiem tiek plānots, lai sniegtu atbalstu Kosovas attīstībai un finansētu starptautisko klātbūtni laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

Koordinācijai starp Komisiju un citiem donoriem ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu atbalsta papildināmību, saskanīgumu, efektivitāti un lietderību. Komisija divkārtšo centienus šajā jomā, iesaistot EIB, ERAB, citas starptautiskās finanšu iestādes un divpusējos donorus. Tā mērķis ir maksimāli izmantot iespējamo atbalstu, apvienojot dotācijas un aizdevumus, lai galveno uzmanību pievērstu reģiona galvenajām vajadzībām modernizācijas un attīstības jomā.

Komisija 2006. gadā parakstīja saprašanās memorandu ar vairākām starptautiskām finanšu iestādēm²⁰ par koordināciju un sadarbību kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu atbalstam. Vietējā līmenī 2007. gadā tika izveidots konsultāciju mehānisms saņēmējvalstīs ar dalībvalstu vēstniecībām, starptautisko finanšu iestāžu vietējiem birojiem un donoriem, kas neietilpst ES. Šīs koordinācija tiks turpināta un pastiprināta.

Arī turpmāk tiks nodrošināta saņēmēju agrīna iesaiste un konsultācijas ar tiem visa plānošanas cikla laikā gan vietējā līmenī, gan rīkojot regulāras reģionālas sanāksmes.

Komisija 2007. gada decembrī tikās ar visiem divpusējiem donoriem, kas atbalsta nozīmīgākās programmas Rietumbalkānos, kā arī ar starptautisko finanšu iestāžu pārstāvjiem. Tādējādi tika izveidots pamats ciešākai sadarbībai, sniedzot palīdzību reģionam. Komisija 2008. gada jūnijā rīkos augsta līmeņa turpinājuma sanāksmi. Tās mērķis ir koordinēt visu galveno reģionālo procesu dalībnieku palīdzības īstenošanu gan pa valstīm, gan nozarēm.

Komisija gatavo *donoru konferenci par Kosovu* nolūkā nodrošināt finansiālo atbalstu, lai palīdzētu Kosovai īstenot savu statusu un veicinātu visu kopienu sociāli ekonomisko attīstību. Ieguldījumu dot tiks aicinātas ES dalībvalstis un citi starptautiskie donori.

²⁰ EIB, ERAB, SRAB, SFS, Ziemeļvalstu Investīciju banka, Ziemeļu vides finanšu korporācija, Eiropas Padomes Attīstības banka un Melnās jūras tirdzniecības un attīstības banka.

III. SECINĀJUMI

Padome un Parlaments tiek aicināti ņemt vērā šādus secinājumus.

- Rietumbalkānu nākotne ir saistīta ar ES. ES uzsver, cik svarīgs ir miers, stabilitāte un drošība šajā Eiropas daļā, un atbalsta visus Rietumbalkānu valstu centienus tuvināties ES, izpildot nepieciešamos nosacījumus. Rietumbalkānu valstīm piemīt nepieciešamais potenciāls, lai paātrinātu savu virzību uz iespējamu dalību ES, ja tās turpinās reformas un saskaņas atjaunošanas gaitu un atbildīs nepieciešamajiem nosacījumiem. ES sniegs tām atbalstu šajā darbā.
- Šis gads ir būtisks Rietumbalkāniem. Tieši demokrātiski ievēlētie reģiona vadītāji būs tie, kas noteiks, vai viņu valstis apņēmīgi virzīsies uz stabilitāti un nākotni Eiropā.
- Šī gada laikā var sasniegt būtisku progresu attiecībās ar Horvātiju, kurai šis gads var būt izšķirošs tās pievienošanās sarunās, ja valsts panāks ievērojamu progresu vairākās būtiskās reformu jomās un atbildīs kritērijiem. Padomes secinājumos ir norādīts, ka Horvātijai nekavējoties jāpievēršas jautājumam par Ekoloģijas un zivsaimniecības aizsardzības zonu.
- Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai jāizpilda galvenās prioritātes, kas noteiktas kā kritēriji, lai pierādītu savu gatavību risināt pievienošanās sarunas. Komisija uzskata, ka, izrādot pietiekamu politisku apņemšanos un īstenojot konsekventu darbību, nepieciešamo progresu var panākt 2008. gadā. Visi Komisijas ieteikumi būs balstīti uz tās rudens progresu ziņojumu.
- Albānijas turpmākā virzība uz ES ir īpaši atkarīga no pienācīgas Stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošanas, nodrošinot, ka nākamajās vēlēšanās tiks ievēroti starptautiskie standarti, un stiprinot tiesiskumu, jo īpaši cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību.
- Melnkalnes turpmākā virzība uz ES ir atkarīga no tiesiskuma stiprināšanas, jo īpaši cīņas pret korupciju un organizēto noziedzību, administratīvo spēju stiprināšanas un plašāka konsensa par valsts veidošanu. Būtiska ir Stabilitātes un asociācijas nolīguma pienācīga īstenošana.
- Tiklīdz Bosnija un Hercegovina būs izpildījuši atlikušos nosacījumus, varēs parakstīt Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Komisija uzskata, ka to var panākt drīz, ja vien būs vajadzīgā politiskā griba un konsenss.
- Serbijai ir būtiska loma stabilitātes, labu kaimiņattiecību un reģionālās sadarbības nodrošināšanā Rietumbalkānos. Komisija ņem vērā Eiropadomes 2007. gada decembra secinājumus, ka var paātrināt Serbijas panākumus, lai to tuvinātu dalībai ES, tostarp kandidātvalsts statusam. Tā aicina Serbiju apliecināt savu apņemšanos saistīt nākotni ar Eiropas Savienību.
- ES arvien ir cieši apņēmusies atbalstīt Kosovas politisko un ekonomikas attīstību. Kosovai, tāpat kā citām Rietumbalkānu valstīm, ir skaidra un konkrēta ES perspektīva. Šajā nolūkā Komisija liks lietā pieejamos instrumentus, jo īpaši lai veicinātu demokrātiskās reformas, labas kaimiņattiecības un ekonomikas izaugsmi.

- Valsts veidošanas, labas pārvaldības, valsts pārvaldes un tiesu sistēmas reformas, tiesiskuma, tostarp cīņas pret korupciju un organizēto noziedzību, saskaņas atjaunošanas, sociāli ekonomiskās attīstības un pilsoniskās sabiedrības attīstības pamatjautājumi ir galvenās reformu prioritātes Rietumbalkānos. Pilnīga sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*) joprojām attiecīgajām valstīm ir nosacījums ceļā uz ES.
- Komisija sāk sarunas ar visām attiecīgajām reģiona valstīm, lai pēc iespējas drīzāk izveidotu ceļvežus attiecībā uz nosacījumiem par vīzu prasības atcelšanu. Šā procesa gaitu uzraudzīs Padome un Komisija.
- Komisija vēl vairāk palielinās stipendiju skaitu, kas tiek piešķirtas studentiem no Rietumbalkāniem studijām ES.
- Tiks pastiprināti pasākumi, lai nodrošinātu Rietumbalkānu valstu pilnīgu dalību Kopienas programmās un aģentūrās.
- Tiks ievērojami palielināts Komisijas atbalsts pilsoniskās sabiedrības attīstībai un dialogam. Šajā nolūkā tiek veidots jauns finanšu instruments.
- Komisija atbalsta Reģionālo valsts pārvaldes skolu (*ReSPA*) un tās izveidi par pilntiesīgu skolu, ko 2009. gada sākumā paredzēts izveidot Danilovgradā Melnkalnē.
- Tiks palielināta koordinācija ar starptautiskajām finanšu iestādēm, jo īpaši EIB un ERAB, un ar divpusējiem donoriem, lai mobilizētu dotācijas un aizdevumus modernizācijai un attīstībai. Komisija, EIB, ERAB un Eiropas padomes Attīstības banka apņēmas līdz 2010. gadam izveidot Rietumbalkānu ieguldījumu sistēmu ar citām starptautiskām finanšu organizācijām un donoriem. Komisija un vairākas starptautiskās finanšu iestādes un divpusējie donori sāk Rietumbalkānu infrastruktūras iniciatīvu. Komisija analizē turpmāku iniciatīvu lietderību, kas maksimāli paplašinātu pasākumus ES stratēģisko mērķu atbalstam reģionā.
- Komisija ierosina jaunu iniciatīvu katastrofu riska mazināšanai. Tas līdzēs reģiona valstīm attīstīt potenciālu šajā jomā. Komisija arī izvirzīs mērķi asociēt Rietumbalkānu valstis Kopienas mehānismā un instrumentā civilās aizsardzības jomā.
- Tiks pastiprināta parlamentārā sadarbība starp Rietumbalkānu valstīm, kā arī sadarbība starp Eiropas Parlamentu un valstu parlamenti. Tā mērķis ir nodot labāko praksi un veicināt saskaņas atjaunošanu.
- Turpmāka reģionālās sadarbības attīstīšana ir Rietumbalkānu valstu Eiropas programmas neatņemama sastāvdaļa. Nesenā Stabilitātes pakta pārtapšana par Reģionālās sadarbības padomi (RSP) ir būtisks pozitīvs solis. Komisija atbalsta RSP un citus sadarbības satvarus, tostarp *CEFTA*, Enerģētikas kopienas līgumu un Nolīgumu par Eiropas Kopējo gaisa telpu. Tā arī ierosina sarunas par Rietumbalkānu Transporta Kopienas līgumu.
- Reģionālā sadarbība dod konkrētu labumu Rietumbalkānu valstu tautām un palīdz tām tuvināties ES. Tai nepieciešams turpmāks ES atbalsts, un Komisija to cieši uzraudzīs.